

حلق آویزی اتفاقی

دکتر رضا مهر محبی

رئیس پزشکی قانونی شهرستان دلیجان

چکیده

در برخی از موارد، حوادث اتفاقی می‌تواند منجر به مرگ گردد، بدون اینکه خودکشی یا قتل عمد در میان باشد. این گزارش درباره یکی از موارد حلق آویزی اتفاقی، که منجر به مرگ فرد شده، بحث می‌کند. حضور به موقع پزشک قانونی و مأمورین انتظامی و مقام قضائی، باعث روشن شدن نحوه حدوث مرگ شد و از تشویش افکار عمومی و تصور جامعه در مورد وقوع بزه و قتل عمد جلوگیری نمود.

مقدمه

چشمگیری داشته یا اینکه او در اثر شرب خمر یا سایر داروها یا بدلیل ترس، بیماری یا پیری ناتوان گشته باشد. در غیر اینصورت علائم مقاومت او بصورت کبودیهای روی بازو و یا علائم بستن بازوها، مچ‌ها و پاها مشاهده خواهد گردید. در دو حالت عمده ممکن است حلق آویزی اتفاقی رخ دهد. حالت اول که نسبتاً شایع می‌باشد، گیر افتادن بین حلقه‌های طناب است، که معمولاً در بچه‌ها و نوزادان شایع می‌باشد. شیرخوار ممکن است در بین نوارهای وسایل ایمنی نگهدارنده خود گیر افتاده و بچه‌ها ممکن است در بین تسمه‌های چرمی یا پلاستیکی اسیر شوند. هر نوع طناب دیگری نیز همین خطر را بدنبال دارد. در موارد نادری در کارخانه‌ها، مزارع یا کشتی‌ها تراژدیهای مشابهی برای بزرگسالان رخ داده و مثلاً کراوات فرد به یک ماشین گیر کرده و باعث حلق آویزی یا استرانگولاسیون او می‌شود. حالت دیگر حلق آویزی اتفاقی که بیشتر در مردان جوان اتفاق می‌افتد ناشی از خفگی‌های جنسی می‌باشد.

مرگهای ناشی از حلق آویز بایست همیشه توسط پزشک قانونی در صحنه رسیدگی شود و او با توجه به برخی صفات و خصوصیات مرگهایی که در اثر حلق آویز شدن بوقوع می‌پیوند می‌تواند حلق آویزهای ناشی از قصد قبلی به منظور پوشش نهادن بر جرم و یا قتل را به صورت خودکشی یا اتفاقی با دلایل علمی از یکدیگر افتراق دهد.

حلق آویز بجز موارد اعدام غیرقانونی *Lunching* تقریباً همیشه ناشی از خودکشی یا اتفاقی بوقوع می‌پیوندد که خودکشی بسیار شایعتر است برای خودکشی از روشهای مختلفی استفاده می‌شود ولی یک روش تیبیک اتصال یک طناب نازک به نقطه‌ای بلند مثل تیر، سقف یا پلکان است.

قتل از طریق حلق آویزی به جز در موارد شکنجه و اعدام غیرقانونی بسیار نادر است. برای اینکه نمی‌توان فردی را علیرغم میلش حلق آویز کرد، باید از نظر جثه و نیرو بر او غلبه

(Auto_erotic Hanging)

به فوت فرد شده است. حضور به موقع پزشک قانونی در صحنه در کنار کارآگاهان ویژه قتل باعث روشن شدن نحوه حدوث مرگ شده و از تشویش افکار عمومی و تصور جامعه در مورد موضوع بزه و قتل عمد یا خودکشی جلوگیری می کند.

گزارش مورد

در صبح یک روز پائیزی، در یکی از بخشهای تابعه شهرستان ساوه، شخصی فردی به پاسگاه مراجعه نمود و اعلام کرد، که مرد جوانی، نیمه عریان از پنجره توالت منزلی، به داخل کوچه آویزان است و هرچه او را صدا می کنم پاسخی نمی دهد و کسی نیز در منزل نیست. بلافاصله مامورین پاسگاه به محل عزیمت کردند و مشاهده نمودند که مرد جوانی با سن تقریبی ۲۰ سال در حالیکه البسه اش روی گردن و زیر زاویه فکی جمع شده است و از پنجره توالت به داخل کوچه آویزان است و دستهایش در داخل پنجره به صورت ضربدر قرار گرفته است، فوت نموده است (شکل ۱). پس از بررسی اولیه صحنه، موضوع را به اطلاع مقام قضایی رساندند و قاضی محترم کشیک به همراه مامورین نیروی انتظامی و کارشناس اداره تشخیص هویت و پزشک قانونی به محل مراجعه نمودند. در معاینات اولیه توسط پزشک قانونی مشخص گردید که نامبرده فوت کرده و علائم حیاتی ندارد.

پس از تحقیقات از همسایگان و پیدا کردن صاحب خانه وارد منزل شدند و به بررسی آن پرداختند. هیچ گونه آثار به هم ریختگی اشیاء و لوازم منزل وجود نداشت و نشانی از درگیری و منازعه نیز مشاهده نمی شد. پس از بررسی دقیق اتاقهای مختلف، توالت نیز مورد بررسی قرار گرفت، از داخل چهارچوب پنجره دستهای متوفی به صورت ضربدر نمایان بود، در حالیکه در داخل البسه اش شیئی قرار داشت، که باعث جمع شدن لباسها شده بود (شکل ۲). از صحنه های مختلف عکس برداری شد و سپس آن شیء را خارج نمودیم و دیدیم یک مته دستی است (شکل ۳). به دلیل آنکه طول مته دستی از عرض پنجره بیشتر بود لباسهای متوفی به پنجره گیر کرده و پس از جمع شدن بر روی گردن و زیر چانه به علت وزن فرد منجر به حلق آویزی اتفاقی و خفگی ناشی از آن شده بود. وضعیت جسد در حال ایستاده بوده و پاها با زمین در تماس بودند (شکل ۱ و ۴).

حال دو سؤال مطرح است:

باید توجه داشت که اگر فرد در اثر حلق آویزی فوت نموده و نیاز فوری به کارگیری کمک های اولیه برای نجات وی وجود نداشته باشد نباید به هیچ چیز دست زده یا چیزی را جابجا و دستکاری نمود و قبل از عکسبرداری از جسد و صحنه آن را بر هم زد. اگر لازم باشد شیء موجود در دور گردن را که منجر به خفگی شده از بدن جدا نمود ولی نباید گره یا محل بسته شدن را باز کرد. در عوض طناب یا بند را بایست از محلی به غیر از محل گره بریده و سپس دو طرف محل بریدگی بند یا ریسمان را به منظور حفظ حالت اولیه آن با یک نخ یا بند بهم دیگر متصل نمود که این کار بایست توسط پزشک قانونی که کالبدشکافی را انجام می دهد انجام گیرد. هیچ نیازی نیست که در صحنه جرم ریسمان از گردن متوفی خارج گردد مگر اینکه احتمال زنده بودن وی وجود داشته باشد. برخی از صفات و خصوصیات مرگهایی که در اثر حلق آویز شدن بوقوع می پیوندد بطور خلاصه عبارتند از:

۱- برای اینکه فردی در آویختگی از بین برود حتماً لازم نیست که بطور کامل آویزان شده و در هوا معلق بماند. اگر در یک خودکشی به صورت حلق آویز یک سر طناب با کمر بند یا هر شیء دیگری از این قبیل به دور گردن فرد بسته شده و یک طرف دیگر آن به دستگیره در، رخت آویز یا سایر اشیاء قلاب مانند متصل شده باشد وزن سایر قسمتهای بدن بروی گردن خواهد افتاد و نتیجه مورد نظر خودکشی کننده حاصل خواهد شد.

۲- اگر وسیله مورد استفاده برای خودکشی شبیه طناب و هرچند کوتاه باشد در ناحیه دور گردن اثر عمیقی از آن بجا خواهد ماند.

۳- در اثر گسستگی مویرگها ناشی از فشار وارده بر روی پوست محل های خون مردگی جزئی بوجود آمده و همین امر سبب خواهد گردید که در امتداد طناب علائم کوچک سیاه مایل به آبی دیده شوند این نوع پارگی زیر جلدی نشان دهنده این است که فرد در هنگام آویخته شدن زنده بوده است.

۴- اگر شخص در نتیجه خفگی بواسطه آویزان شدن فوت نموده باشد. ممکن است از وی ادرار یا فضولاتی دفع شود.

۵- کمبودی پس از مرگ در ناحیه سر درست بالای محل ریسمان یا طناب بوجود آمده و در قسمت پائین پاها و دستها به خاطر جاذبه زمین کمبودی پس از مرگ دیده خواهد شد. این گزارش در مورد یکی از موارد حلق آویزی اتفاقی است که منجر

پزشک قانونی و تبادل نظر آنان است که ما را به مقصود می‌رساند.

بدیهی تبادل نظر بین کارشناسان ذیربط و توجه به شواهد و قرائن مبنی بر هماهنگی این شواهد با ارزیابی های قضائی و جنائی موضوع و سایر معاینات و آزمایشات تخصصی اگرچه می‌تواند در بسیاری از موارد رهگشا باشد اما در بسیاری از مواقع تمام فرآیند فوق نمی‌تواند جایگزین مناسبی برای بررسی صحنه در اولین لحظه ممکن و با تیم کارشناسی لازم باشد.

امید آنکه در این راستا در آینده شاهد توفیق روزافزون مسؤولان امر در تحقیق این فرآیند باشیم.

تشکر و قدردانی: از ریاست محترم دادگاه نوبران آقای فروزنده، قاضی محترم پرونده آقای شعراب، مسؤول محترم اداره تشخیص هویت ساوه جناب سروان نمکی که تشریح مساعی با آن بزرگواران موجب روشن شدن نحوه حدوث واقعه گردید نهایت تشکر و قدردانی بعمل می‌آید.

از زحمات جناب آقای دکتر کاهانی که با مشاوره علمی و جناب آقای دکتر سنجابی که در تدوین نهائی این مقاله مساعدت و همراهی نمودند قدردانی می‌نمایم.

علت حضور فرد در این مکان چیست؟

۲- آیا برآستی علت مرگ حلق آویزی است یا خیر؟

در بررسیهای به عمل آمده از صاحب خانه مشخص گردید که متوفی از بستگان وی می‌باشد. مته دستی نیز جزء لوازم منزل صاحب خانه است و به دلیل عدم حضور صاحب خانه، متوفی از پنجره توالت وارد شده و پس از برداشتن مته از همان پنجره بیرون پرید که متاسفانه در اثر گیر کردن مته به پنجره و فشار البسه جمع شده به گردن بصورت حلق آویزی اتفاقی فوت نموده است.

در معاینه جسد در پزشکی قانونی سایدگی و کبودی زمان حیات در قسمت قدامی گردن مشهود بود که به طرفین گردن تا زاویه فکی دو طرف امتداد یافته و باعث مرگ بصورت خفگی ناشی از انسداد راههای هوایی در اثر حلق آویزی اتفاقی شد. پس از انجام تحقیقات و تنظیم صورت جلسه، جسد تحویل اولیای دم گردید تا مراسم خاکسپاری انجام گردد.

بحث و نتیجه گیری

در بسیاری از موارد مرگهای حادثه ای می‌تواند باعث جهت دار شدن اذهان عامه به سوی قتل عمد گردد و یا برعکس قاتل پس از قتل آن را به صورت حادثه جلوه گر کند. در بررسی از صحنه های قتل باید همواره با خلاقیت و ذهن پویا تمامی جنبه ها را بررسی نمود تا به حقیقت دست یافت و حضور قاضی تحقیق، کارشناس تشخیص هویت و پلیس علمی و

شکل ۱ - حلق آویزی می‌تواند از دستگیره در، میله تختخواب و یا در نقطه ثابت دیگری انجام شود. تنها کافی است علیسرغم رسیدن پا و باسنها به زمین، فرد از نقطه آویزش با وزن قفسه سینه و بازوها خود را به پائین بکشد.

فشار مستقیم بر حنجره یا نای یا بالا آمدن حنجره و مسدود شدن حلق متعاقب فشار ریشه زبان بر روی کام نرم و سقف دهان می‌تواند مجاری هوایی رامسدود کند نیروی لازم برای بستن نای حدود ۱۵ کیلوگرم و برای مسدود شدن عروق خونی حدود ۴/۵ کیلوگرم کافی است

شکل ۲ و ۳ - نماهایی دیگر از حلق آویز اتفاقی

محل شیار در تفسیر وقایع ارزشمند است معمولاً شواهد صحنه خود گویای واقعیت می باشد. شیار حلق آویزی تقریباً هیچگاه دور گردن را به طور کامل احاطه نمی کند. مگر اینکه از یک گره متحرک استفاده شود.

منابع

- 1 _ *Criminal Investigation chalis: R. Swnsen 1995.*
- 2 _ *Bernard Knight Forensic pathology second edition 1996.*
- 3 _ *Suspicious Death scene investigation peter vanezis 1996.*
- 4 _ *Practical investigation of the scene 1996.*